עין משפט
נר מצוה

סב א ב מיי' פ"ג מהל' גירושין הל"ו סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קל סעי' ד:

סג ג מיי' פ"ט שם הל' ה סמג שם טוש"ע שם סעי' ח:

סד ד ה מיי' שם טוש"ע שם סעי' ט:

ו [מיי' פ"ד מהל' זכייה הל"י טוש"ע שם סימן קמא סעי' מג]:

ז [טוש"ע שם סימן קל סעיף יח]:

◆

תוספות רי"ד

שליחא ברא במקום אבא: מתני' אמר לשנים תנו גט לאשתי או לשלשה כתבו גט ותנו לאשתי הרי אלו יכתבו ויתנו אמר לג' תנו גט לאשתי יאמרו לאחרים כתובו מפני שעשאן ב"ד דברי ר' מאיר וזו הלכה שלח חנניא איש אונו מבית האסורים מקובלני באומר לג' תנו גט לאשתי שיאמרו לאחרים כתובו מפני שעשאן ב"ד א"ר יוסי נומינו לשליח אף אנו מקובלים שאפילו אמר לב"ד הגדול שבירושלים תנו גט לאשתי שילמדו ויכתבו ויתנו לה. אמר לעשרה כתבו גט לאשתי אחד כותב ושנים חותמין. כולכם כתובו אחד כותב וכולן חותמין לפיכך אם מת א' מהן הרי הגט (השני) בטל. פי' אמר לשנים תנו גט לאשתי אע"ג דלא אמר כתבו ותנו הרי אלו יכתבו הן בעצמן ויתנו ולא יאמרו לאחרים לכתוב ולחתום דלאו ב"ד מינהו שיוכלו לצוות לאחרים אלא עדים שוינהו ומיהו הם כותבים ונותנים אע"ג דלא אמר להו כתבו ותנו דדוקא כתבו בלא תנו אינו מועיל אבל תנו בלא כתבו מועיל שהיאך יכולין ליתן אם לא יכתבו. או אמר לג' כתבו ותנו שהם ראויין להעשות ב"ד כיון דבהדיא אמר להן כתבו לא ב"ד שוינהו אלא עדים. אבל אם אמר לג' (כתבו) [תנו] גט לאשתי ולא אמר להם כתבו הרי אלו יאמרו לאחרים לכתוב ולחתום וליתן מפני שעשאן ב"ד: וזו הלכה שלח חנניא איש אונו מבית האסורים משמו של ר' עקיבא שנחבש בבית האסורים. א"ר יוסי נומינו לשליח אמרנו לר' חנינא שנעשה שליח בהלכה זו שאין הדבר כן ולא קבלנו שליחותו. אלא אפילו אם אמר לב"ד הגדול שבירושלים תנו גט לאשתי שהם ילמדו ויכתבו ויתנו לה ולא

והאמר שמואל אמר רבי הלכה ברבי יוסי. והוא הדין דהוה מצי למיפרך מדשמואל דפרק כל הגט (לעיל דף כט.) דאמר מתנה הרי היא כגט דמילי לא מימסרן לשליח אבל ממתני' דאפי' רבי מאיר מודה באומר לשנים תנו או לשלשה אומר כתבו ותנו לא מצי למיפרך דה"א דטעמא משום בזיון דבעל כדאמר אביי בפרק כל הגט (גו"ס) והוה אמינא דבכתיבה ליכא בזיון אלא בחתימה דאיכא פרסום טפי: **כתב** ידן הוא או כתב הגט הוא. אע"ג דלא נפקא מינה מידי לאידי ואידי מילי נינהו ולא ממסרן לשליח הא מסיק לשמואל אמר אמרו כשר וא"כ חתם סופר ועד פסול דהא כהא תליא כדאמרינן בסמוך וכשאומר לשנים כתבו ותנו הוי כאילו אמר להם בפירוש שישתפו אחר עמהם לכתוב או לחתום לכך בעי מה רוצה הבעל שיעשו הם ולקמן דאמר אי סבירא לן דכתבו כתב ידן הוא הא כתב הגט כו' הוא הדין דהוה מצי למימר אפכא אי סבירא לן דכתב הגט הוא כתב ידן כשר: **הא** כתב הגט כשר כו'. וא"ת ומאי קשיא ליה מהא דמילי לא מימסרן לשליח הא לר"מ (י)אפי' מלאו באשפה כשר וי"ל דשמואל פוסק הלכה כר' אלעזר וי"ל דר"מ ולפ"ז ר' יוסי דמתני' נמי כר"א א"נ נהי דמכשר ר"מ כשמלאו הבעל באשפה היכא שצוה לכתוב מודה ר"מ שצריך לעשות צווי ואפילו כתב ידן הוא הוי כאילו צוה להדיא שיאמר לסופר שיכתוב ולא סגי הכא כמלאו באשפה אפילו לר"מ: **חתם** סופר שנינו. וא"ת הא שמואל גופיה קאמר בפרק בתרא (לקמן דף פו:) דכתב סופר ועד שניהו ואתיא מתניתין אפילו כר"מ דלא נפיק מיניה שום חורבא א"כ מאי פריך ליה הכא לשמואל וי"ל דנהי דפליג בפירוש דמתניתין דכתב סופר ועד במילתיה דר' יוסי לא אשכחן דפליג אדרב חסדא ורבי ירמיה אי מודה ר' יוסי באומר אמרו אי לאו ובפרק מי שאחזו (לקמן דף עב.) דייקינן מברייתא לאפוקי ממאן דאמר מודה רבי יוסי באומר אמרו: **מתניתין** מני רבי יוסי היא דאמר מילי לא מימסרן לשליח. אפילו באומר לשלשה תנו הוא הדין באומר אמרו ולהכי לא נפקא מינה חורבא אבל לר"מ דאמר מילי מימסרן לשליח באומר לשלשה תנו כ"ש באומר אמרו דכשר ולהכי לדידיה חתם סופר ועד פסול דלא ליתי לידי חורבא ולמאי דמסיק נמי באומר אמרו כשר ולא תעשה ולא שכיחא מ"מ לא מתוקמא מתניתין דמכשיר חתם סופר ועד כרבי מאיר דחיישינן לדידיה לתקלה אחריתי דזימנין דאמר לשלשה תנו ונמלכו שלשתן לומר לסופר לכתוב ולפלוני ופלוני לחתום ואולי תרתי מינייהו מדעת שלשתן ואמרו לסופר וכתב ומשום כיסופא דסופר מחתמי ליה בלא ידיעת שלישי והא שכיחא דכשאומר לשלשה תנו אומרים לאחרים שיכתבו ויתנו לכתחילה כדתנן במתני' ולא חיישינן שמא תשכור עדים כי אמר לג' תנו דכיון דלאומר אמרו כשר ולא תעשה לא יחתום הסופר אם לא שידע בודאי שעשאן הבעל ב"ד ואם תאמר כיון דלר"מ חתם סופר ועד פסול היכי תנן אמר
לשנים

או לשלשה כתבו גט ותנו לאשתי [א]הרי אלו יכתבו ויתנו אמר לשלשה תנו גט לאשתי הרי אלו יאמרו לאחרים ויכתבו מפני שעשאן ב"ד דברי ר"מ וזו הלכה העלה רבי חנינא איש אונו מבית האסורין מקובל אני באומר לשלשה תנו גט לאשתי שיאמרו לאחרים ויכתבו מפני שעשאן ב"ד [ב]אמר רבי יוסי נומינו לשליח אף אנו מקובלין שאפי' אמר לב"ד הגדול שבירושלים תנו גט לאשתי שילמדו ויכתבו ויתנו (א)[ג]אמר לעשרה כתבו ותנו גט לאשתי אחד כותב ושנים חותמין [ד]כולכם כתובו אחד כותב וכולם חותמין לפיכך [ה]אם מת אחד מהן הרי זה גט בטל: **גמ'** א"ר ירמיה בר אבא שלחו ליה מבי רב לשמואל ילמדנו רבינו אמר לשנים כתבו ותנו גט לאשתי ואמרו לסופר וכתב וחתמו הן מהו שלח להו תצא והדבר צריך תלמוד מאי הדבר צריך תלמוד אילימא משום דהוו להו מילי ומספקא ליה מילי אי מימסרן לשליח אי לא מימסרן לשליח והאמר שמואל אמר רבי הלכה כר' יוסי דאמר [ו]מילי לא מימסרן לשליח אלא לשמואל הא קא מיבעיא ליה האי כתובו אי כתב ידן אי כתב הגט ותיפשוט ליה ממתני' אמר לשנים תנו גט לאשתי או לשלשה כתבו גט ותנו לאשתי הרי אלו יכתבו ויתנו היא גופא קא מיבעיא ליה כתובו כתב ידן הוא או כתב הגט הוא פשיטא דכתב הגט הוא דקתני סיפא אמר רבי יוסי נומינו לשליח אף אנו מקובלין שאפי' אמר לב"ד הגדול שבירושלים תנו גט לאשתי שילמדו ויכתבו ויתנו לה אי אמרת בשלמא כתב הגט הוא שפיר אלא אי אמרת כתב ידן הוא מי איכא בי דינא דלא ידעי מחתם חתימת ידייהו אין איכא בי דינא חדתא ואי סבירא לן דהאי כתובו כתב ידן הוא הא כתב הגט כשר והאמר שמואל אמר רבי הלכה כר' יוסי דאמר מילי לא מימסרן לשליח אמרי אי סבירי לן דכתובו כתב ידן הוא כתב הגט נעשה כאומר אמרו [ג]ומודה ר' יוסי [ז]באומר אמרו ומי מודה ר' יוסי באומר אמרו [ד]והתנן כתב סופר ועד כשר (ה)ואמר ר' ירמיה חתם סופר שנינו [ו]ואמר רב חסדא מתני' מני ר' יוסי היא דאמר מילי לא מימסרן לשליח ואי סלקא דעתך מודה רבי יוסי באומר אמרו נפיק מינה חורבא דזימנין דאמר להו לשנים
אמרו

או לשלשה (נמי) כתבו ותנו גט לאשתי. אע"פ שהן ראויין ליעשות בית דין כיון דבהדיא אמר להו כתבו לא ב"ד שוינהו אלא עדים: **אמר לשלשה תנו.** ולא אמר כתבו: **הרי אלו יאמרו.** לעדים אחרים לכתוב ולחתום וליתן מפני שעשאן ב"ד: **מבית האסורין.** משמו של רבי עקיבא שנחבש בבית האסורין: **נומינו לשליח.** אמרנו לשליח לחנינא שנעשה שליח בהלכה זו לאומרה בבית המדרש: **ילמדו.** אם אינם יודעין לכתוב ילמדו לכתוב עד שיכתבוהו בעצמן: **גמ'** הכי גרסינן **אמר לשנים כתבו ותנו גט לאשתי ואמרו לסופר וכתב וחתמו הן מהו.** הא דקתני מתניתין לכתבו בעצמן אחתימה קאי והכא הרי חתמו הן או דילמא אכתב הגט קאי: **שלח להו תצא.** אם ניסת בגט זה תצא מספק דמספקא לן אי כשר או לא: **והדבר צריך תלמוד.** כלומר אין הדבר הזה ברור לנו וצריכין אנו ללמוד מן הגדולים ממנו אם כשר הוא או לא: **מאי הדבר צריך תלמוד.** מאי מספקא ליה לשמואל בגווה: **אי נימא מילי אי מימסרן לשליח.** וכשר ודברים שנאמר לשליח זה אם יכול למוסרן לשליח אחר: **אי לא מימסרן.** ופסול דהכא מילי בעלמא מסר להו ואינן חוזרין ונמסרין לסופר ולא דמי למוסר גט לשלוחו שיכול לחזור ולעשות שליח אחר: **הלכה כר' יוסי.** דמתני': **אלא.** מספקא ליה אי האי כתבו דקאמר להו: **אי כתב ידן הוא.** חתימתן הוא דקאמר והרי חתמו הן: **או כתב הגט הוא.** והרי לא כתבוהו: **אין איכא בי דינא חדתא.** שלא למדו לחתום עדיין: ופרכינן **ואי סבירא לן כתובו כתב ידן הוא דהוי.** הא כתב הגט אם אמרו לסופר וכתב כשר בתמיה: **והאמר שמואל כו' הלכה כר' יוסי.** דמתני' וכיון דפריש שמואל טעמא דר"י משום דמילי לא מימסרן לשליח הוא היאך כשר הא מילי נינהו. ומשני אי הוה סבירא לן ופשיטא לן דכתובו דקאמר לא הוי אלא כתב ידן איכא למימר דכתב הגט מדלא קפיד עליה נעשה כאומר אמרו לסופר ויכתוב וקס"ד דמודה רבי יוסי באומר אמרו: **ומי מודה.** והא אנן תנן כתב סופר את הגט וחתם עד אחר כשר: **ואמר ר' ירמיה חתם סופר שנינו.** האי כתב סופר דקתני חתם הוא שאם חתם הסופר בעד ועד אחר עמו כשר: **מתני'.** דמכשר חתימת סופר בגט רבי יוסי היא: **דאמר מילי לא מימסרן לשליח.** הלכך אין אדם חותם בגט אא"כ שמע מפי עצמו לפי שאין השליח רשאי לומר לעדים חתמו בגט פלוני ומשום הכי ליכא למיחש הכא שמא הבעל לא צוה שיחתום אלא לשלוחו צוה שיאמר לסופר זה לכתוב ולאחרים לחתום והשליח חשש שמא יתבייש הסופר לומר אין מקבלין אותו בעד ומתוך חששא זו צוה לסופר לחתום ומהכא שמעינן דבאומר אמרו נמי פליג רבי יוסי דאי סלקא דעתין מודי ביה היכי מכשר חתימת סופר בגט נפיק מינה חורבא כו':
כיון

מסורת הש"ס

א) לעיל יח:, ב) [לעיל כט. לקמן עא: עב.], ג) [לקמן עא: עב.], ד) לקמן עא: פו: פז:, ה) [לקמן עא: סח.], ו) [לעיל ג: כב: כו:],

◆

מוסף רש"י

או לשלשה כתבו גט כו' יכתבו. הם עצמם שהרי אמר להם כתבו, אבל אמר לשלשה תנו גט לאשתי, יאמרו לאחרים ויכתבו. ויתנו, מפני שעשאן ב"ד. ורשאין לעשות שליח (לעיל כט.). כולכם כתובו אחד כותב וכולם חותמין. ואי לא הוו חתמי כולהו הוי פסול, דקפידא תליא דלא שויה גיטה אלא בהכי (לעיל י:). חתם סופר שנינו. לא תימא דמכשר גט בחתימת עד אחד וכתב יד סופר שני, אלא הכי קאמר חתם הסופר בגט עד ועד שני עמו כשר (לקמן עא:) דהוו להו ב' עדים, ואשמועינן מתניתין דלא חיישינן למימר הבעל לא צוה שיחתום הסופר אלא אמר לשנים אמרו לסופר פלוני ויכתוב ולפלוני ופלוני ויחתמו, ואתו הנך שלוחין לכיסופא דספרא ואחתמוהו, להא לא חיישינן, כדאוקמינן בפרק מי שאחזו (לקמן סח.).

◆

תוספות רי"ד (המשך)

יאמרו לאחרים לכתוב: אמר שמואל הלכה כר' יוסי דאמר מילי לא מימסרן לשליח. ולקמן אמרי' בפרקין דאפילו באומר אמרו לסופר ויכתוב לפלוני ולפלוני ויחתמו פוסל ר' יוסי עד שיאמר להם הבעל בפיו. ומיכן יש להוכיח שהאשה שהיא ממנה שליח לקבלה שאין השליח יכול למנות שליח אחר ואע"פ שאמרה לו האשה שיהיה רשאי לימנות שליח משום דמילי נינהו שלא מסרה שום חפץ בידו. ולא דמי לשליח להולכה שיש חפץ בידו ויכול למוסרו לאחר וכיון שהלכה כר' יוסי אפילו באומר אמרו כדאמרינן בפ' מי שאחזו אינו מועיל כלום כל מה שאומרת לו האשה ואינו גט עד שיגיע ליד שליח ראשון. ומ"ה לא אשכחן בשום דוכתא ששליח לקבלה ממנה שליח אחר כי היכי דמשכחינן בשליח להולכה: